

Tuulivoimaloiden kaavoitus- ja lupaprosesseista

- Lainsäädäntökehikko

Ari Ekroos
OTT, Talousoikeuden professori
Aalto-yliopisto

SISÄLLYS

1. Yleistä
2. Kaavoitus
3. YVA
4. Muuta

Tuulivoimalat eri alueilla

- Maatuulivoima
  - Yleiskaava, yva
  - Rakennuslupa
  - Harvoin mahdollista suunnittelutarveratkaisulla
  - Harvoin ympäristöluvan tarve (NaapSL:iin perustuen)
  - Maanvuokrasopimus omistajan kanssa
  - Johtoalueiden lunastaminen
- Tuulivoima merellä aluevesillä
  - Yleiskaava, yva, rakennuslupa
  - Vesilupa (ensin tutkimuslupa, sen jälkeen vesilupa) – johdot luvassa mukana
  - Sopimus alueen omistajan kanssa, valtion omistamat vesialueet ovat Metsähallituksen hallinnassa, kilpailutus -> sopimus MH:n kanssa alueen käyttämisestä
  - Merialuesuunnitelmalla voi olla merkitystä
- Tuulivoima merellä talousvyöhykkeellä
  - Talousvyöhykelain mukainen valtioneuvoston suostumus (tutkimusluvut ja lupa sijoittaa tuulivoimaloita)
  - Vesilupa, yva
  - Ei yleiskaavaa, eri rakennuslupaa (kuntien alue ei ulotu talousvyöhykkeelle)
  - Merialuesuunnitelmalla voi olla merkitystä

prof. Ekroos

3

3

Samassa hankkeessa eri menettelyt, esim. tuulivoima

1. HANKE VIRANOMAINEN

Maatuulivoima

Aluevesituulivoima

Talousvyöhyketuulivoima

2. PÄÄTÖS TMS.

Yleiskaava / YVA
Rakennuslupa
(+ lausunnot)YI.k. / YVA
rak.lupa, vesilupaVN suostumus,
vesilupaMRL, YVAL,
ILMAILULMRL, YVAL,
VESILTALOUSVYÖH.
LAKI, YVAL
VESIL

4.

Kunta, rak.valv.,
(puol.voim.)Kunta, rak.valv.,
(puol.voim.),
AVI, (Metsähall.
/hallinta)VN, AVI
(rajavalv. /
puol.voim.)

4

21.5.2024

Ari Ekroos and Satu Räsänen

4

Luvat: muut lait

- Sähkömarkkinalaki
  - Voimalaitoksen rakentaminen, käyttö – ilmoitukset Energiavirastolle (64 §)
  - 110 kW johto, hankelupa (14 §), kunnan suostumus
- Luonnonsuojelulaki
  - Poikkeukset: luontotyyppi, lajisuojelu, jos tarpeen
  - Natura 2000: ilmoitus, arviointi
- Muinaismuistolaki: kajoamislupa, kiinteät muinaisjäännökset
- Vesilaki: ilmoitus johdosta vesialueelle
  - Jos vesistöön tai pohjaveteen vaikutuksia (asentaminen ja/tai käyttö), vesilupa voisi olla tarpeen
- Ilmailulaki: Traficomien lentoestelupa
- Lunastuslaki
  - Lunastuslupa/toimitus: johdon sijoittaminen toisen omistamalle alueelle
    - Joskus MRL 161 §, yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen (sopimus tai lupa), palveltava kiinteistöä tai yhdyskuntaa

prof. Ekroos

5

5

Lausunnot

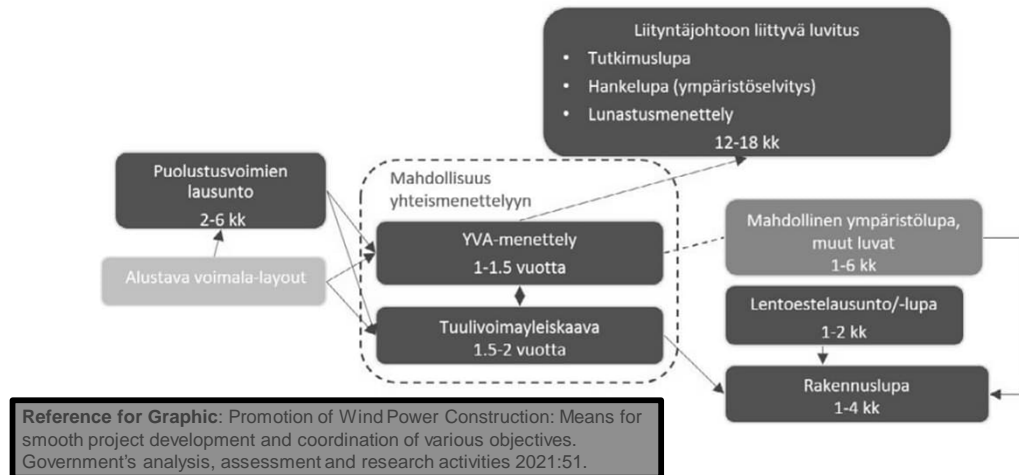
- Puolustusvoimien lausunnon ja myönteinen lausunto on edellytys tuulivoimahankkeen rakennusluvan hyväksymiselle
  - Pääesikunnan operatiivinen osasto valmistelee lausunnot
- Tuulivoimahankkeiden yleiskaavoituksen yhteydessä on Puolustusvoimien näkökulmat otettava huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 4 a §:n nojalla (kansallinen turvallisuus alueidenkäytössä)
  - Kaavoitukseen liittyen lausunnon antava yksikkö on Puolustusvoimien logistiikkalaitos, josta säädetään puolustusvoimista annetun lain 27 b §:ssä.
- Aluevesille sijoittuvien tuulivoimahankkeiden edellyttämien tutkimusten suorittamiseksi tarvitaan aluevalvontalain mukainen lupa
  - Pääesikunta on lupaviranomainen aluevalvontalain (755/2000) mukaan aluevesillä tapahtuvaa merenpohjan tutkimista koskien (lain 12 § ja 19 §:t)
- Rajavartiolaitoksen lausunto tarvitaan merialueelle sijoittuvien tuulivoimahankkeiden osalta aluevesillä ja talousvyöhykkeellä

prof. Ekroos

6

6

Wind Power Construction Project permitting + EIA (excluding appeal procedures)

7

21.5.2024

Ari Ekroos and Satu Räsänen

7

Kaavoitus, MRL (1.1.2025 alueidenkäyttölaki)

- Yleiskaava
  - Oikeusvaikutteista yleiskaavaa voidaan käyttää suoraan tuulivoimalan rakentamisluvan perusteena rakentamislain 46 §:n 1 momentissa säädetyn estämättä niillä alueilla, joilla yleiskaavassa on siitä erikseen määrätty (MRL 77 a §)
  - Rakennuslupa tuulivoimalan rakentamiseen voidaan 137 §:n 1 momentin (suunnittelutarveratkaisu) estämättä myöntää, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena.
  - Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityiset sisältövaatimukset, huolehdittava siitä, että:
    - 1) yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kyseisellä alueella;
    - 2) suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön;
    - 3) tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää.
- Tuulivoimarakentamista ohjaavan yleiskaavan laatimiskustannukset
  - Jos laaditaan pääasiallisesti yksityisen edun vaatimana ja tuulivoimahankkeeseen ryhtyvän taikka maanomistajan tai haltijan aloitteesta, kunta voi periaatteella tältä yleiskaavan laatimisesta aiheutuneet kustannukset kokonaan tai osaksi. Kunta hyväksyy kaava-aluekohtaisesti perittävän maksun periaatteet ja maksun perimistavan sekä -ajan.
- Maakuntakaava?
  - Ei suoraan mahdollista tuulivoimarakentamista, ohjaa yleiskaavoitusta
    - Osa maakuntakaavoista vanhentui ja niitä on uudistettu ja niistä on poikettu
- Asemakaavalla mahdollista sijoittaa tuulivoimaloita
  - Käytetty harvoin

prof. Ekroos

8

8

Ympäristövaikutusten arviointi, YVAL

- Tuulivoimala, YVAL:n liitteen 1 hankeluettelon kohta 7 e
  - e) tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia;
- YVAL 3.2 §:n mukainen yksittäistapauksellinen yva-velvollisuus on myös mahdollinen
  - Todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, yva-velvollisten (liite 1) hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia
  - Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne
    - Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään YVAL:n liitteessä 2
  - ELY-keskus päättää, YVAL 13 §:ssä päätösmenettelyn säännökset
    - Hankkeesta vastaavalla valitusmahdollisuus
- ELY-keskuksella valitusoikeus lupapäätöksestä sillä perusteella, että yvaa ei ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osiltaan puutteellisesti (YVAL 34 §)
- Se, jolla muutoin on oikeus hakea lupapäätökseen muutosta valittamalla, voi valituksessaan vedota siihen, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osiltaan puutteellisesti
- Jos yleiskaavat tai asemakaava, mahdollista tehdä kaavoituksen yhteydessä (MRL 9.3 §)
- MRL 192 §:n 1 momentin 5-kohta
  - Yhteisöillä valitusoikeus rakennusvasta hankkeessa, johon sovelletaan yva-menettelyä

prof. Ekroos

9

9

Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä

- Soveltaminen uusiutuvan energian tuotantolaitoksiin: YSL, VL, LSL, MML, KemTurvL, MRL, SähköMarkL, PäästöKL, YVAL, PaineLaitel, LunL ....
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on yhteyspisteviranomainen
  - Neuvonta ja yhteistyö toimivaltaisten viranomaisten kanssa
- Uusiutuvan energian voimalaitoksen rakentamisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä olevien 9 §:ssä mainittujen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää kahta vuotta
  - 1 vuosi: alle 150 kW
- Määräajat sisältävät kaikki lupamenettelyn ja muun hallinnollisen hyväksymismenettelyn vaiheet asian vireillepanosta päätöksen tiedoksiantoon
  - Määräajan keskeyttäminen: LSL poikkeusmenettelyt, päästökauppalain päästölupamenettely
- Lakia muutettava RES III:n johdosta!

10

10

Muuta

- 188 a § (20.12.2022/1147), Uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittävää kaavaa koskevan valituksen käsittely kiireellisenä
  - Uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskeva valitus ja 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa koskeva valitus on käsiteltävä hallintotuomioistuimessa kiireellisenä suhteessa muihin tämän lain mukaisia kaava-asioita ja lupa-asioita koskeviin valituksiin.
- L:lla 1147/2022 lisätty 188 a § on väliaikaisesti voimassa 1.1.2023–31.12.2028.

Uusiutuvan energian direktiivistä, RED III, 2023

- 16, 16a, 16 b artiklat
  - Yhteispisteet: ohjattava hakija menettelyjen kaikkien vaiheiden läpi
  - Nopean kehittämisen alueet (jäsenvaltio määrittelee, 15 c artikla)
    - Lupahakemukset todettava täydellisiksi 30 pv:n kuluttua vastaanottamisesta
    - Lupamenettely kesto max 12 kk (kaikki luvat ja yvat),
    - päivittäminen alle 150 kW: max 6 kk
    - Yva-vapautus, lajisuojelupoikkeuksia, seulontamenettelymahdollisuus (ei nimenomaista päätöstä), aurinko/tuuli vapautus (16a(5), yms.
    - Jos ei käsitelty määräajassa, katsotaan hyväksytyksi
  - Muut alueet
    - Lupahakemukset todettava täydellisiksi 45 pv:n kuluttua vastaanottamisesta
    - Yhdessä menettelyssä
    - Max 2 vuotta
  - Yleisesti sovelletaan nopeinta mahdollista hallinnollista ja oikeudellista menettelyä

Aurinkovoimaloiden kaavoitus- ja lupaprosessi

- Lainsäädäntökehikko

Ari Ekroos
OTT, Talousoikeuden professori
Aalto-yliopisto

SISÄLLYS

1. Yleistä
2. Luvat
3. Kaavoitus
4. YVA
5. Muuta
6. RED III direktiivistä

Yleistä

- Aurinkoenergian hyödyntäminen
  - Aurinkopaneelit, sähkö (photovoltaic)
  - Aurinkokeräimet, lämpö
  - Muut? Peilit/lämpö, yms. - ei Suomessa
- Aurinkopaneelihankkeet jonkun luokittelun mukaan
  - Pienet: < 10 kW kokoluokka (pientalot) (max teho)
  - Keskisuuret: 10-1000 kW (kerrostalot, toimitilat, tuotantorakennukset, yms.)
  - Suuret: yli 1000 kW (1 MW) (erityiset aurinkovoimalat)
- Sijoittaminen
  - Rakennuksiin (pääosin pieniä ja keskisuuria)
    - Lähes aina katolle (toistaiseksi harvoin seiniin)
  - Maahan (kaikkia)
    - Laaja voimala-alue
    - Kiinteistöllä auringon kannalta optimaalisesti (osa säädettäviä)

prof. Ekroos

15

15

Luvat 1, MRL

- Maankäyttö- ja rakennuslaki (-> rakentamislaki 1.1.2025)
- Pienet ja keskisuuret (< 1 MW)
  - Toimenpidelupa (MRL 126 a §), jos vaikuttaa merkittävästi kaupunkikuvaan tai ympäristöön
    - Kuntien rakennusjärjestyksissä määräyksiä: vapautettu luvanvaraisuudesta tai ilmoitusjärjestelmä
    - Käytännössä ainakin pientaloissa suurin osa toteutettu ilman lupaa, kun ei ole vaikutuksia
    - Suuremmissa kohteissa luvantarve
    - Lupa, jos rakennushistoriallisesti, kaupunkikuvallisesti tai maisemallisesti arvokas alue taikka suojeltu rakennus
    - Uudisrakennuksessa lupa rakennusluvan yhteydessä
  - Verkkokytkeä inverterillä – sopimus verkonhaltijan kanssa (verkonhaltijalla liittämisvelvollisuus)
- Voimalaitoshankkeet (> 1 MW)
  - Rakennuslupa tai toimenpidelupa
- Rakentamislaki, ks. seuraava

prof. Ekroos

16

16

Rakentamislaki, luvan tarve

- Yksi lupa: rakentamislupa – ei erillistä toimenpidelupaa
- Rakentamisluvan tarve, 42 §
- Uuden rakennuskohteen rakentaminen edellyttää rakentamislupaa, jos kohde on:
  - 1) asuinrakennus;
  - 2) kooltaan vähintään 30 neliometriä tai 120 kuutiometriä oleva rakennus;
  - 3) kooltaan vähintään 50 neliometriä oleva katos;
  - 4) yleisörakennelma, jota voi käyttää yhtä aikaa vähintään viisi luonnollista henkilöä;
  - 5) vähintään 30 metriä korkea masto tai piippu;
  - 6) vähintään 2 neliometrin suuruinen valaistu mainoslaite;
  - 7) energiakaivo;
  - 8) erityistä toimintaa varten rakennettava alue, josta aiheutuu vaikutuksia sitä ympäröivien alueiden käytölle.
- Uuden rakennuskohteen rakentaminen edellyttää rakentamislupaa myös, jos rakentamisella on vähäistä merkittävämpää vaikutusta alueiden käyttöön, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön tai ympäristönäkökohtiin, rakentaminen edellyttää viranomaisvalvontaa olennaisten teknisten vaatimusten toteutumisen varmistamiseksi tai rakennusvalvonnan on tarpeen valvoa rakennuskohteen rakentamista yleisen edun kannalta
  - Vrt. nykyinen MRL 126 a §, jossa luettelo toimenpidelupavelvollisista

prof. Ekroos

17

17

Rakentamislaki ja maankäyttö

- Rakennusjärjestys, 17 §
  - Mahdollista rajata vähäiset aurinkopaneelien sijoittamiset lupamenettelyn ulkopuolelle
- Rakentamisluvan myöntäminen, 43 §
  - Rakentamislupa koostuu
    - alueidenkäyttöllisten edellytysten (sijoittamisen edellytykset) tarkastelusta ja
    - olennaisten teknisten vaatimusten (toteuttamisen edellytykset) tarkastelusta
  - Rakentamisluvan myöntää kunnan rakennusvalvontaviranomainen
  - Luvan hakijan niin pyytäessä kunta voi ratkaista sijoittamisen edellytysten olemassaolon erillisellä päätöksellä (sijoittamislupa)
- Sijoittamisen edellytykset pääosin kuten nykyisin: asemakaava-alueella, muulla kuin asemakaava-alueella, 44-45 §:t
- Erityiset sijoittamisen edellytykset suunnittelutarvealueella, 46 § - muutos: kaavoituskatsauksen merkitys kasvaa
- Yleiskaavan käyttö rakentamisluvan perusteena, 51 § - kuten nykyisin ja viittaus alueidenkäyttölain 72 §:ään
  - Huom! alueidenkäyttölain "uudistaminen" vireillä ja todennäköisesti tulossa säännös "aurinkovoimayleiskaavasta"
- Maisematyölupa ja purkamislupa pääosin kuten nykyisin
- Poikkeaminen, 55 § - pääosin kuten nykyisin
- Rakentamislain ns. korjaussarjan ehdotukset: ei muutosta aurinkovoiman osalta (eivät puhtaan siirtymän sijoittamislupaa koskevan erityissäännöksen piiriin, 43 a §)

prof. Ekroos

18

18

Luvat: MRL

- MRL muut luvat, erityisesti suuret hankkeet
  - Rakennuksen purkulupa ja ilmoitus – joskus tarpeen (MRL 127 §)
  - Suunnittelutarveratkaisu (MRL 137 §)
    - Suuremmissa hankkeissa voisi olla tarpeen
    - Edellytykset: sopivaa maiseman kannalta jne.
    - Ei saa johtaa vaikutuksiltaan merkittävän rakentamiseen tai aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia
  - Maisematyölupa (MRL 128 §)
    - Voi olla tarpeen, jos maanrakennustöitä ja/tai puiden kaatamista ja alueella tätä edellytetään (asemakaava-alue, yleiskaava-alue ja määräys, toimenpiderajoitusalue), eikä rakennuslupa tai toimenpidelupa olisi tarpeen
  - Poikkeaminen (MRL 171 §)
    - Voi olla tarpeen, jos poiketaan kaavasta, kiellosta tai rajoituksesta
    - Ei saa mm. johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai muutoin aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia

Luvat: muut lait, suuret hankkeet

- Sähkömarkkinalaki
  - Voimalaitoksen rakentaminen, käyttö – ilmoitukset Energiavirastolle (64 §)
  - 110 kW johto, hankelupa (14 §), kunnan suostumus
- Luonnonsuojelulaki
  - Poikkeukset: luontotyyppi, lajisuojelu, jos tarpeen
  - Natura 2000: ilmoitus, arviointi
- Muinaismuistolaki: kajoamislupa, kiinteät muinaisjäännökset
- Vesilaki: ilmoitus johdosta vesialueelle
  - Jos vesistöön tai pohjaveteen vaikutuksia (asentaminen ja/tai käyttö), vesilupa voisi olla tarpeen
- Lunastuslaki
  - Lunastuslupa/toimitus: johdon sijoittaminen toisen omistamalle alueelle
    - Joskus MRL 161 §, yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen (sopimus tai lupa), palveltava kiinteistöä tai yhdyskuntaa

Kaavoitus, MRL (1.1.2025 alueidenkäyttölaki)

- Asemakaava
  - Voimalaitoshankkeen sijoittaminen asemakaavan mukaisena
  - Ympäristövaikutukset mahdollista arvioida kaavan laatimisen yhteydessä (ei erillistä yva-menettelyä, YVAL 5 §, MRL 9.3 §)
  - Edellytyksiä:
    - Kunta näkee laatimisen tarpeelliseksi (ennen hyväksymistä mahdollisesti maankäyttösopimus, jossa sovitaan mm. laatimisen kustannuksista ja muista seikoista)
    - Yleiskaava ei estä asemakaavaa tähän tarkoitukseen
- Yleiskaava
  - Yleiskaavalla on mahdollista ohjata aurinkovoimaloiden sijoittumista
  - Ympäristövaikutusarvio kaavan laatimisen yhteydessä
  - MRL 44 § (yleiskaavan käyttö rakennusluvan perusteena)?
    - Erityinen määräys, että voi käyttää
    - Edellytyksenä, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä alueella
- Maakuntakaava?
- Huom! alueidenkäyttölain uudistaminen vireillä YM:n työryhmässä
  - Uusi alueidenkäyttölaki: "aurinkovoimayleiskaavaa" koskevat säännökset

prof. Ekroos

21

21

Ympäristövaikutusten arviointi, YVAL

- Aurinkovoimalat eivät ole YVAL:n liitteen 1 hankeluettelossa
  - Yva-menettelyä ei pääsääntöisesti edellytetä (YVAL 3.1 §)
    - YVAL liite 1: 2 f kohta: yli 200 hehtaarin laajuinen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen toteuttamalla uudisajituksia tai kuivattamalla ojitettomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla;
- YVAL 3.2 §:n mukainen yksittäistapauksellinen yva-velvollisuus on mahdollinen
  - Todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, yva-velvollisten (liite 1) hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia
  - Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne
    - Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään YVAL:n liitteessä 2
  - ELY-keskus päättää, YVAL 13 §:ssä päätösmenettelyn säännökset
    - Hankkeesta vastaavalla valitusmahdollisuus
- ELY-keskuksella valitusoikeus lupapäätöksestä sillä perusteella, että yvaa ei ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osiltaan puutteellisesti (YVAL 34 §)
- Se, jolla muutoin on oikeus hakea lupapäätökseen muutosta valittamalla, voi valituksessaan vedota siihen, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osiltaan puutteellisesti
- Jos yleiskaavat tai asemakaava, mahdollista tehdä kaavoituksen yhteydessä (MRL 9.3 §)
- MRL 192 §:n 1 momentin 5-kohta
  - Yhteisöillä valitusoikeus rakennusvasta hankkeessa, johon sovelletaan yva-menettelyä

prof. Ekroos

22

22

Muuta

- 188 a § (20.12.2022/1147), Uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittävää kaavaa koskevan valituksen käsittely kiireellisenä
  - Uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskeva valitus ja 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa koskeva valitus on käsiteltävä hallintotuomioistuimessa kiireellisenä suhteessa muihin tämän lain mukaisia kaava-asioita ja lupa-asioita koskeviin valituksiin.
- L:lla 1147/2022 lisätty 188 a § on väliaikaisesti voimassa 1.1.2023–31.12.2028.

Käytännössä toteutuksia

- 2,4 ha, 2400 paneelia, 2016
  - Teollisuusalue, yleiskaavassa teollisuus/varasto
  - Asemakaavan muutos, EN – energihuollon alue, rakennuslupa
- >7 ha, yli 9000 paneelia, n. 5 MWp, 2023
  - Yleiskaavassa teollisuusalue
  - Poikkeaminen, rakennuslupa
  - Maisematyöluvalla puiden kaatamista
- 140 ha, 140000 paneelia, 100 MWp, 2023
  - Suunnittelutarveratkaisu, rakennuslupa
  - Entinen turvetuotantoalue
- 3 ha, 1,5 MW, 2023
  - Toimenpidelupa
- 84 ha, 64 MWp, ei lainvoimaista suunnittelutarveratkaisua
  - Valittajina lähialueen asukkaat

Uusiutuvan energian direktiivistä, RED III, 2023

- 16, 16a, 16 b artiklat
  - Yhteispisteet: ohjattava hakija menettelyjen kaikkien vaiheiden läpi
  - Nopean kehittämisen alueet (jäsenvaltio määrittelee, 15 c artikla)
    - Lupahakemukset todettava täydelliseksi 30 pv:n kuluttua vastaanottamisesta
    - Lupamenettely kesto max 12 kk (kaikki luvat ja yvat),
    - päivittäminen alle 150 kW: max 6 kk
    - Yva-vapautus, lajisuojelupoikkeuksia, seulontamenettelymahdollisuus (ei nimenomaista päätöstä), aurinko/tuuli vapautus (16a(5), yms.
    - Jos ei käsitelty määräajassa, katsotaan hyväksytyksi
  - Muut alueet
    - Lupahakemukset todettava täydelliseksi 45 pv:n kuluttua vastaanottamisesta
    - Yhdessä menettelyssä
    - Max 2 vuotta
  - Yleisesti sovelletaan nopeinta mahdollista hallinnollista ja oikeudellista menettelyä
- 16 d artikla, aurinkoenergialaitteiden asentamista koskeva lupamenettely
  - Lupamenettely max 3 kk, kun asennetaan rakennuksiin tai rakenteisiin
  - Yva-vapautus
  - < 100 kW laitteet, lupamenettely max 1 kk, jos ei käsitelty, on katsottava lupa myönnettyksi

prof. Ekroos

25

25

RED III
CRMA
NETZ
Direktiiveistä

Ari Ekroos
OTT, Talousoikeuden professori
Aalto-yliopisto

prof. Ekroos

26

26

Sisällystä

- Koonnosta RED III, CRMA, NETZ
  - Soveltamisalat
  - Yhteyspiste tms.
  - Lupamenettelyjen määräajat

RED III: EPNDir (EU) 2018/2001 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (muutettu NPNDir 2023/2413)

CRMA: EPNA (EU) 2024/1252 puitteiden vahvistamisesta kriittisten raaka-aineiden turvatun ja kestäväen tarjonnan varmistamiseksi

NETZ ehdotus: EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS, Euroopan nettonollateknologiatuotteiden valmistusekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehyksestä (nettonollateollisuutta koskeva säädös), COM(2023) 161 final

27

Soveltamisalat

- RED: uusiutuvista lähteistä peräisin oleva energia tai uusiutuva energia (2, 1 art.)
  - Tuuli- ja aurinkoenergia (aurinkolämpö ja aurinkosähkö) sekä geoterminen energia, osmoottinen energia, ympäristön energia, vuorovesi- ja aaltoenergia ja muu valtamerienergiaa, vesivoima, biomassä, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasu
- CRMA:
  - Strategiset hankkeet, strategiset raaka-aineet, liitteen I luettelo (a-p kohdat, yhteensä 16 kpl)
  - Kriittiset raaka-aineet, liitteen II luettelo (a-aa kohdat, 30 kpl)
- NETZERO: (2 art.)
  - nettonollateknologioiden valmistushankkeet (3(1a) art.) ja strategiset nettonollahankkeet (10 art.);
  - suunniteltu valmistava teollisuuslaitos, laitoksen laajentaminen tai käyttötarkoituksen muuttaminen (3(1d) art.)
  - nettonollateknologia: lopputuotteet, komponentit ja koneet (3(1a) art.)

28

Soveltamisaalat - Suomi

- RED: uusiutuvista lähteistä peräisin oleva energia tai uusiutuva energia (2, 1 art.)
  - tuulienergia – AKL ja RakL; VL, TalousVvöhl, YVAL, LSL, MML, SähköML, LunL
  - aurinkoenergia – AKL ja RakL (YVAL), LSL, MML, SähköML, LunL
  - geoterminen energia – RakL, VL (YSL)
  - osmoottinen energia – EI SUOMI?
  - ympäristön energia – lämpöpumput, RakL + muu?
  - vuorovesi- ja aaltoenergia ja muu valtamerienergiaa – EI SUOMI
  - vesivoima – VL, YVAL, (LSL), jne.
  - biomassa – poltto, YSL, YVAL
  - kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasu – YSL, JäteL
  - biokaasu – YSL (5b, 5000 t.)
- CRMA: KaivosL, YSL, KaivannaisjäteA, KemTurvL, YVAL, (AKL), LSL
  - Strategiset hankkeet, strategiset raaka-aineet, liitteen I luettelo (a-p kohdat, yhteensä 16 kpl)
  - Kriittiset raaka-aineet, liitteen II luettelo (a-aa kohdat, 30 kpl)
- NETZERO: (2 art.), YSL, KemTurvL, YVAL, LSL, +?
  - nettonollateknologioiden valmistushankkeet (3(1a)) ja strategiset nettonollahankkeet (10 art);
  - suunniteltu valmistava teollisuuslaitos, laitoksen laajentaminen tai käyttötarkoituksen muuttaminen (3(1d) art.)
  - nettonollateknologia: lopputuotteet, komponentit ja koneet (3(1a))

29

Lupamenettely, määritelmät

- RED: lupamenettely kattaa kaikki hallinnolliset luvat ja kaikki vaiheet, sisältäen yvan (16 art.)
- CRMA: lupamenettely: kaikki suunnittelemiseksi, rakentamiseksi ja toteuttamiseksi tarvittavat hallinnolliset luvat, mukaan lukien rakennus-, kemikaali- ja liitäluvat sekä tarvittaessa ympäristöarvioinnit ja -luvut (kattaa kaikki hallinnolliset hakemukset ja menettelyt hakemuksen pätevyuden tunnustamisesta siihen asti) (2,19, määritelmä art.)
- NETZERO: lupamenettely: prosessi, joka kattaa kaikki tarvittavat nettonollateknologian valmistushankkeiden suunnittelua, rakentamista, laajentamista ja toteuttamista koskevat hallinnolliset luvat, mukaan lukien rakennus-, kemikaali- ja verkkoliitäluvat sekä tarvittaessa ympäristöarvioinnit ja -luvut, ja johon kuuluvat kaikki hallinnolliset hakemukset ja menettelyt hakemuksen pätevyuden toteutamisesta siihen asti, kun asiasta vastaava kansallinen toimivaltainen viranomais antaa tiedoksi kattavan päätöksen menettelyn tuloksesta (3(1, f, määritelmä art.)

30

Voimaantulo, täytäntöönpano

- RED direktiivi (muutossäädös, 2023/2413/EU)
  - Tuli voimaan 21.11.2023 (julkaistiin 31.10.2023)
  - Yleinen voimaansaattamista koskeva ajankohta 21.5.2025 (5(1) art.)
  - Saatettava voimaan 1.7.2024 (5(1) art.): 15e, 16, 16b, 16c, 16d ja 16f artiklat
    - 15e, 1(7) joka koskee 1. alueita uusiutuvan energian sähköjärjestelmään integroimiseksi tarvittavaa verkko- ja varastointiinfrakstruktuuria varten ...
    - 16, lupamenettelyn organisointi ja pääperiaatteet
    - 16b, lupamenettely uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella
    - 16c, uusiutuvan energian hankkeiden päivittämistä koskevan lupamenettelynopeuttaminen
    - 16d, aurinkoenergiälaitteiden asentamista koskeva lupamenettely – rakentamislain korjaussarja vireillä
    - 16f, erittäin tärkeä yleinen etu – luonnonsuojelulain muutos vireillä
  - 21.2.2024, erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia, kun punnitaan yksittäistapauksessa (luontodirektiivi, vesipuitedirektiivi, lintudirektiivi, hallintomalliasetus)
- CRMA asetusehdotus
  - Kaikilta osiltaan velvoittava, sovelletaan sellaisenaan, 47 art.
  - 12 kk täytäntöönpano voimaantulosta, 45 art. (voimaantulo 20 pv julkaisusta)
- NETZERO asetusehdotus
  - Kaikilta osiltaan velvoittava, sovelletaan sellaisenaan, 38 art.
  - Ehdotuksessa ei täytäntöönpanolle määräaikoja
  - 2 vuotta, hankintamenettelyt

31

Hakemus pätevä/täydellinen

- Viranomaisen todettava hakemuksen pätevyys (todettava täydelliseksi)
  - RED, 16(2) art.
    - Nopean kehittämisen alueet: 30 pv (pyydettyä täydennys ilman aiheetonta viivytystä)
    - Muut: 45 pv
  - CRMA, 10(5) art.
    - 1 kk (täydennyspyyntö 14 vrk viranomaiselta)
  - NETZERO, 6(6) art.
    - 1 kk (täydennyspyyntö 14 vrk viranomaiselta)
- 1 kk hankkeen taikataulu yhdessä muiden viranomaisten kanssa: CRMA ja NETZERO
- Lupahakemuksen käsittelyaika alkaa täydellisestä/pätevästä hakemuksesta

32

Menettelyjen määräajat (1)

- Lupamenettely saa kestää korkeintaan, RED
  - Nopean kehittämisen alueet, 16a(1) art.
    - 12 kk, 24 kk (merelle sijoittuvat)
      - Poikkeukselliset olosuhteet + 6 kk
    - 6 kk, alle 150 kW (päivittäminen ja uusi), 12 kk (merelle)
      - Poikkeukselliset olosuhteet + 3 kk, merituuli 6 kk
    - Jos ei määräajassa, katsotaan välivaiheet hyväksytyksi
      - Ei, jos yva (16a(5) tai "jos kyseisen jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa ei ole hallinnollisen hiljaisen hyväksynnän periaatetta"
      - Ei sovelleta lopullisiin päätöksiin, vaan ne on annettava nimenomaisina päätöksinä
  - Muut alueet, 16b(2) art.
    - 24 kk, 36 kk (merelle sijoittuvat)
      - Poikkeukselliset olosuhteet + 6 kk
    - 12 kk, alle 150 kW (päivittäminen ja uusi), 24 kk (merelle)
      - Poikkeukselliset olosuhteet + 3 kk
      - YVA sisältyy laskentaan, jos sitä edellytetään kansallisessa, 16b(2) art.
- Aurinko (rakenteisiin/keinotekoiisiin, ei ensisij. käyttö): 3 kk, <100 kW 1 kk (16d)
- Lämpöpumput: 1 kk (3 kk maalämpö), ilmoitus 14 pv, <12 kW ja kuluttajien (16e)

33

Menettelyjen määräajat (2)

- Lupamenettely saa kestää korkeintaan
  - CRMA, 10(1) art., strategisten aineiden menettely
    - Jos louhintaa, 24 kk (pidennys poikkeustapauksessa 3 kk)
    - Jos jalostus tai kierrätys, 12 kk (pidennys poikkeustapauksessa 1 kk)
    - Jos em. jo luvituksessa: 21 kk ja 9 kk
  - NETZERO, strategiset ja muut
    - Strategiset: kapasiteetti <1 GW/a, 9 kk, kapasiteetti >1 GW/a, 18 kk, jos ei mitata GW/a, 12 kk (13 art.)
      - Jos kapasiteetin lisäys, ½ määräaika
    - Muut kuin strategiset (6 art.):
      - Jos <1 GW/a, 12 kk, jos >1 GW/a, 18 kk, jos ei mitata 18 kk (kap. lisäys ½)
    - Poikkeus: 1 kk
    - Poikkeukselliset riskit: 6 kk
    - Hiljainen hyväksyntä eli myönnetty, jos ei käsitelty määräajassa

34

Suomi, yhteyspiste ja määräajat nyt – RED II

- Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä (1145/2020)
- 4 §: yhteysviranomaisen – MUUTOSTARVE?
- 5 §: yhteyspisteviranomaisen neuvontavelvollisuuden piirissä olevat lupamenettelyt ja muut hallinnolliset menettelyt
- 9 §: määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt
  - YSL, VL, LSL, MML, KemTL (+siirtoputkisto), IlmailuL, RakL, TalousVyöHL, SähköML
- 10 §: voimalaitosten lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat
  - 2 vuotta
  - Alle 150 kW, 1 vuosi
  - Päivittäminen 1 vuosi
  - MUUTOSTARVE: MM. NOPEAN KEHITTÄMISEN ALUEET, LÄMPÖPUMPUT, AURINKO
- 11 §: määräajan laskeminen
  - Vireillepanosta päätöksen tiedoksiantoon, 1. menettelyn alusta
  - MUUTOSTARVE: ALKAA, KUN VIR.OM. ILMOITTANUT HAKEMUKSEN TÄYDELLISEKSI
- 13 §: määräajan pidentäminen
  - MUUTOSTARVE: MM. LSL POIKKEAMINEN, PÄÄSTÖKAUPPA, + POIKKEUKSELLISET OLOSUHTEET

35

Yhteyspisteviranomaisen –keskeiset seikat kaikissa direktiiveissä

- Kaikissa direktiiveissä edellytetään yhteyspisteviranomaista joko vain yhtä (NZ/CR) tai useampaa (RED) – hakija yhteydessä vain yhteen.
- Luvanhakijan neuvonta ja ”apu” (koko) luvanhaku- ja myöntämismenettelyn ajan (RED)
- Tiedot lupamenettelyistä (NZ/CR) ja menettelyasiakirja (RED) – ml. tiedot rahoituksesta ja tuista
- Hoitaa joko koordinoitua tai yhteistä menettelyä vaikutusten arvioinnissa ja -arvioinnista.
- Kaavoitus ulkopuolella (kaikissa direktiiveissä) eli kunnat tältä osin eivät osa yhteyspistettä.

36

Mitä jää VALON ulkopuolelle –koordinoitava samaan menettelyyn

- Kaava-ratkaisut (kunta) – kokonaan ulkopuolella
- Rakentamis- ja purkuluvat
- Kemikaaliturvallisuusluvut ja ilmoitukset
- Lentoesteluvat (Traficom)
- Muinaismuistot (museovirasto)

37

Sovellettavaa lainsäädäntöä ja viranomaiset 1/3

Maakuntakaava/yleiskaava/asemakaava (Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) KUNTA - kaikki

Ympäristölupa (Ympäristönsuojelulaki (527/2014), 27 §) AVI, ELY, KUNTA (Ymps.vir.om.) - osa

Rakennuslupa (Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999), 125 §) KUNTA (Rakennusvalvontaviranomainen) - kaikki

Toimenpidelupa (Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999), 126 §) KUNTA (Rakennusvalvontaviranomainen) – lupatyyppi poistuu

Rakennuksen purkamislupa (Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999), 127 §) KUNTA (Rakennusvalvontav.) - kaikki

Kajoamislupa (Muinaismuistolaki (295/1963), 11 §) MUSEOVIRASTO – jotkut

Suostumus rakentamiseen talousvyöhykkeellä (Laki Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004), 7 §) VN – tuuli (ehkä vety), merikaivos (+noduulit)

Vesilupa (Vesilaki (587/2011), 3 luku, 2–3 §) AVI - monet

38

21.5.2024

Ari Ekroos and Satu Räsänen

38

Sovellettavaa lainsäädäntöä ja viranomaiset 2/3

Käsittely- ja varastointilupa (Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005), 23 §) TUKES – suuri osa (ei tuuli/aurinko)

Käsittely- ja varastointi-ilmoitus (Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005), 24 §) TUKES - pienet

Poikkeus luontotyyppien suojelusta (Luonnonsuojelulaki (1096/1996), 31 §) ELY - monet

Poikkeus vesiluontotyyppien suojelusta (Vesilaki (587/2011), 2 luku 11 §) AVI – pieni osa

Lentoestelupa (Ilmailulaki (864/2014), 158 §) TRAFICOM (muutos 1.10.2023) - tuuli

Hankelupa suurjännitejohdon rakentamiseen (Sähkömarkkinalaki (588/2013), 14 §) ENERGIIVIRASTO – sähköverkko

Lunastuslaki MAANMITTAUSLAITOS – TEM, usein tuuli, sähköverkot

Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (13.8.2004/768) TEM - tuuli

Sovellettavaa lainsäädäntöä ja viranomaiset 3/3

Rakentamislupa (biokaasun ja biometaanin putkisto) (Valtioneuvoston asetus maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (551/2009), 5 §) TUKES – biokaasu, vety tulevaisuudessa samoin?

Maakaasun varastoinnin rakentamis- ja käyttö lupa (sovelletaan myös biokaasulle) (Valtioneuvoston asetus maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (551/2009), 9 §) TUKES - biokaasu

Suunnittelutarveratkaisu (Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999), 137 §) Vain rakennuslupamenettelyn yhteydessä käsiteltävä suunnittelutarveasia KUNTA (rakennusvalvontaviranomainen tai muu) – jotkut pienet

Poikkeaminen (Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999), 171-1744 §) (vähäinen rakennuslupamenettelyn yhteydessä) – KUNTA (rakennusvalvontaviranomainen ja/tai muu) - monet

Käyttöoikeuden myöntäminen (Vesilaki (587/2011), 2 luku, 5a, 12–16 §) Vain vesilain mukaisen lupamenettelyn yhteydessä käsiteltävä käyttöoikeuden myöntämistä koskeva asia (tai ilmoitus) – AVI – jotkut

Kaivoslain mukainen lupa (Kaivoslaki 5 luku, lupamenettelyt ml. kaivosalueen lunastuslupa, 8 luku kaivostoimitus + patoturvallisuusL ym.) TUKES – kriittiset kaivokset